

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΓΕΝΙΚΑ

ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΑΝΤΩΝΗΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΑΣ		
ΕΞΑΜΗΝΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	εαρινό		
ΣΧΟΛΗ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ		
ΤΜΗΜΑ	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΚΕΑ200	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ (1 έως 8)	4^ο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Επιστημολογία των Κοινωνικών Επιστημών		

ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διαλέξεις	3	5
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παράδοση	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>, Επιστημονικής Περιοχής, Ανάπτυξης Δεξιοτήτων</i>	Υποβάθρου Γενικών Γνώσεων	
ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	ΟΧΙ	
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική	
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	ΟΧΙ	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	Στο clasweb είναι αναρτημένα όλα τα υποστηρικτικά κείμενα, όπως και το αναλυτικό περίγραμμα του μαθήματος	

2. ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
Τα αποτελέσματα της επιτυχούς παρακολούθησης είναι: Η δυνατότητα κατανόησης της επιστημονικής κουλτούρας Η δυνατότητα κατανόησης της συλλογιστικής των κοινωνικών επιστημών Η κατανόηση της συμβολής των κοινωνικών επιστημών στη λειτουργία και το μετασχηματισμό της σύγχρονης κοινωνίας Η καλλιέργεια της κριτικής και συνθετικής σκέψης
Γενικές Ικανότητες
Γενικές δυνατότητες
 Εργασία σε εντοπισμένα συστήματα διεπιστημονικών αλληλεπιδράσεων Σεβασμός των δημοκρατικών αξιών, δηλαδή της ισότητας και της διαφορετικότητας Ανάπτυξη της παραγωγικής και της επαγωγικής σκέψης Ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και αναστοχαστικότητας

3. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το μάθημα, το οποίο στοχεύει να καταστήσει κατανοητές τις σχέσεις ανάμεσα στις κοινωνικές επιστήμες και τον κοινωνικό κόσμο, είναι οργανωμένο σε τρία επίπεδα. Πρώτα, εξετάζεται η ιστορία της συγκρότησης και η συνεισφορά των κοινωνικών επιστημών στην επιστημονική κουλτούρα των σύγχρονων κοινωνιών – εστιάζοντας στους παράγοντες που επηρεάζουν τόσο τις τροπές αυτών των επιστημών, όσο και την ανάπτυξή τους. Κατόπιν, αναλύονται οι λογικές που διαπερνούν τη συλλογιστική των κοινωνικών επιστημών, αντικείμενο των οποίων είναι οι θεσπισμένες πρακτικές – δηλαδή οι παγιωμένες συμπεριφορές– και οι σχέσεις τους με τις θεσπίζουσες κοινωνικές δράσεις – δηλαδή με τις ιδέες και τις στρατηγικές διά των οποίων πραγματοποιείται η επεξεργασία νέων κανόνων σκέψης και δράσης. Τέλος, εξετάζονται οι συζητήσεις γύρω από τις δυνατότητες αντικειμενικότητας των κοινωνικών επιστημών

Σχεδιασμός παραδόσεων

Μέρος Ι.

Επιστήμες και επιστημολογία.

1. – Γενική Εισαγωγή
  - Πρώτοι ορισμοί των επιστημών και της επιστημολογίας
  - Οι θεωρίες οροθέτησης των επιστημών

2. Η ιστορία των Πανεπιστημίων και η ανάπτυξη των επιστημονικών θεσμών

- Η οργάνωση και η λειτουργία των επιστημονικών κοινοτήτων

3. Επιστήμες, πειθαρχίες, διεπιστημονικότητα

- Κοινωνικές επιστήμες και αξίες των σύγχρονων κοινωνιών

Μέρος II.

Θεωρίες του αντικειμένου και της μεθοδολογίας των κοινωνικών επιστημών

4. Οι αναλυτικές κατηγορίες του αντικειμένου των κοινωνικών επιστημών

- Τα ιστορικά και τα συστηματικά μοντέλα

5. Οι φορείς και οι προσδιορισμοί της δράσης και των πρακτικών

- Χρόνος και οργάνωση της εξήγησης και/ ή της ερμηνείας

6. Τρόποι αιτιολόγησης

- Ιστορικότητα και αναστοχαστικότητα

7. Η εννοιολογική αλλαγή (1)

- Από τις κοινωνικές τάξεις στις ταυτότητες

8. Η εννοιολογική αλλαγή (2)

- Ελίτ και συλλογική δράση

Μέρος III.

Το ζήτημα της αντικειμενικότητας

9. Γνώση και ιδεολογία

10. Θεωρίες θεσεακής οπτικής

11. Η κοινωνιολογική θεωρία της νόησης

12. Η διττή ερμηνευτική και η διττή ιστορικοποίηση

- 13. Σύνοψη και συμπεράσματα του μαθήματος: Κοινωνικές επιστήμες και ιδεολογία

ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο	
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	Οι κάρτες PowerPoint, το αναλυτικό περίγραμμα, τα βασικά και τα βοηθητικά κείμενα εργασίας αναρτώνται στο classweb.	
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις Ανάρτηση του αναλυτικού περιγράμματος της κάθε παράδοσης στο classweb	65
	Συνοπτική παρουσίαση των βασικών κειμένων της βιβλιογραφίας και δημοσίευσή τους στο classweb	10
	Ανάγνωση των δημοσιευμένων κειμένων στο classweb	25
	Ανάγνωση της προτεινόμενης βιβλιογραφίας	25
	Σύνολο Μαθήματος	125
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	Οι φοιτητές αξιολογούνται αναλόγως της επίδοσής τους στις ανωτέρω δραστηριότητες Ο έλεγχος της επίδοσης γίνεται με γραπτές εξετάσεις και με δύο εναλλακτικούς τρόπους: A. - Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης με επιλογές, B. - Ανάπτυξη Δοκιμίου με	

13. ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Βιβλιογραφία

- Arkich M., M. Callon, B. Latour, *Sociologie de la traduction: Textes fondateurs*, Παρίσι, Mines Paris-Les Presses, 2006.
- Aunger R., «On Ethnography: Storytelling or Science?», *Current Anthropology*, 36(1)/1995, σσ. 97-130.
- Bachelard G., *La formation de l'esprit scientifique*, Παρίσι, Vrin, 1938 (Η Εισαγωγή και τα δύο πρώτα Κεφάλαια του βιβλίου έχουν μεταφραστεί στα ελληνικά: Γ. Κουζέλης (επιμ.), *Επιστημολογία: Κείμενα*, Αθήνα, Νήσος, 1993, σσ. 324-384).
- Bauman Z., *Legislators and interpreters: On modernity, post modernity and intellectuals*, Cornell University Press, Ithaca, 1987.
- Beck U., A. Giddens, S. Lash, *Reflexive modernization: Politics, tradition and aesthetics in the modern social order*, Λονδίνο, Polity Press, 1994.
- Μπέργκερ Π., Τ. Λούκμαν, *Η κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας*, Αθήνα, Νήσος, 2003.
- Bloor D., *Knowledge and social imagery*, Σικάγο, The University Press of Chicago, 1976.
- Bertelot J.-M. (dir.), *Epistémologie des sciences sociales*, Παρίσι, PUF, 2001.
- Borzex A., A. Bouvier, P. Pharo, *Sociologie et connaissance: Nouvelles approches cognitive*, Παρίσι, CNRS Editions, 1998.
- Bourdieu P., J.-C. Chamboredon, J.-C. Passeron, *Η τέχνη του κοινωνιολόγου: Επιστημολογικά προαπαιτούμενα*, Αθήνα, Μεταίχμιο, 2009.
- Bourdieu P., *Η αίσθηση της πρακτικής*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2008.
- Bourdieu P., «Μερικές ιδιότητες των πεδίων», στο *Κείμενα κοινωνιολογίας*, Αθήνα, Δελφίни, 1994, σσ. 63-70.
- Bourdieu P., «Το επιστημονικό πεδίο», *Μικρόκοσμοι: Τρεις μελέτες πεδίου*, Αθήνα, Δελφίни, 1994, σσ. 85-123
- Bourdieu P., *Πασκαλινοί διαλογισμοί*, Αθήνα, Πατάκης, 2016.
- Butler J., *Σώματα με σημασία: Οριοθετήσεις του φύλου στο λόγο*, Αθήνα, Εκκρεμές, 2008.
- Cefaï D., *Phénoménologie et sciences sociales: Alfred Schutz, naissance d'une anthropologie philosophique*, Γενεύη, Droz, 1998.
- Ντυρκάιμ Ε., *Οι κανόνες της κοινωνιολογικής μεθόδου*, Αθήνα, Gutenberg, 1994.
- Durkheim E., *Πραγματισμός και κοινωνιολογία*, Αθήνα, Πεδίο, 2011.

- Durkheim E, *Κοινωνιολογία και φιλοσοφία*, Τρίκαλα, Επέκεινα, 2015
- Ντυρκάιμ Ε & Μ. Μωσ, *Μορφές πρωτόγονης ταξινόμησης*, Αθήνα, Gutenberg, 2001.
- Fuller S., *Social Epistemology*, Bloomington, Indiana University Press, 1988.
- Garfinkel H., *Studies in ethnomethodology*, Prendice Hall. 1967
- Gauchet M, «Changement de paradigme en sciences sociales? », *Le Débat*, 50/1989, σσ. 165-170.
- Geertz C., *Η ερμηνεία των πολιτισμών*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2003.
- Geertz C., *Διαθέσιμο φως: Ανθρωπολογικοί στοχασμοί για φιλοσοφικά θέματα*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 2009
- Γεωργούλας Α., *Οι πολιτικές της κοινωνικής θεωρίας: Κοινωνικές δομές και κατηγορίες της σκέψης*, Αθήνα, Gutenberg, 2006.
- Γεωργούλας Α., *Κοινωνικές θεωρίες εν δράσει: Εννοιολογικός και ιδεολογικός μετασχηματισμός*, Αθήνα, Τόπος, 2010
- Γεωργούλας Α., *Η γένεση της κοινωνιολογίας και η σύγχρονη ανθρωπολογία*, Αθήνα, Τόπος, 2014
- Γεωργούλας Α., *Μετασχηματισμοί της εκπαίδευσης*, Αθήνα, Τόπος, 2017.
- Giddens A., *New rules of sociological method*, Λονδίνο, Hutchinson & Co, 1976.
- Goffman E., «Το ιατρικό μοντέλο και ψυχιατρική νοσηλεία», *Άσυλα: Δοκίμια για την κοινωνική κατάσταση των ασθενών του ψυχιατρείου και άλλων τροφίμων*, Αθήνα, Ευρύαλος, 1994, σ. 291-349.
- Goldmann L., «Η δομική-γενετική μέθοδος στην ιστορία της λογοτεχνίας», *Για μια κοινωνιολογία του μυθιστορήματος*, Αθήνα, Πλέθρον, 1979.
- Habermas J., «Γνώση και διαφέρων» *Κείμενα γνωσιοθεωρίας και κοινωνικής κριτικής*, ελληνική μετάφραση Α. Οικονόμου, Αθήνα, Πλέθρον, 1990.]
- Haraway D. J., *Primate Visions: Gender, race, and nature in the world of modern science*, Νέα Υόρκη, Routledge, 1989.
- Harding S., *Whose science? Whose knowledge? Thinking from women's lives*, Ithaca (NY), Cornell University Press, 1991.
- Harding S., «Standpoint epistemology (a feminist version): How social disadvantage creates epistemic advantage», Stephen P. Turner (ed.), *Social Theory and sociology: The classics and beyond*, Οξφόρδη, Blackwell, 1996.
- Hartsock N., «The feminist standpoint: Developing the ground for a specifically historical materialism», στο Sandra Harding, Merill Hintikka (ed.), *Discovering reality: Feminist perspectives on epistemology, metaphysics, methodology, and the philosophy of science*, Dordrecht, Reidel, 1983.
- Hankinson Nelson L., «Epistemological communities», στο L. Alcoff, E. Potter (ed.), *Feminist Epistemologies*, Νέα Υόρκη, Routledge, 1993, σ. 121-160.
- Hekman S, *Gender and knowledge: Elements of a postmodern feminism*, Βοστώνη, Northeastern University Press, 1990.
- Hekman S, «Truth and method: Feminist standpoint theory revisited», *Sings*, 22(2)/1997, 341-365.

- Καραποστόλης Β., *Μορφές της κοινωνικής δράσης*, Αθήνα, Θεμέλιο, 1984
- Κουζέλης Γ., Κ. Ψυχοπαίδης (επιμ.) *Επιστημολογία των κοινωνικών επιστημών: Κείμενα*, Αθήνα, Νήσος, 1996
- Krane V., «One lesbian feminist epistemology: Integrating feminist standpoint, queer theory, and feminist cultural studies», *The Sport Psychologist*, 15/2001, σ. 401-411.
- Latour B., *The pasteurisation of France*, Κέμπριτζ (MA), Harvard University Press, 1988.
- Latour B., *Ουδέποτε υπήρξαμε μοντέρνοι: Δοκίμιο συμμετρικής ανθρωπολογίας*, ελληνική μετάφραση Φ. Τερζάκης, Αθήνα, Σύναλμα, 2000.
- Longino H., *Science as social knowledge: Values and objectivity in scientific inquiry*, Princeton University Press, 1990.
- Λούκατς Γκέοργκ, *Ιστορία και ταξική συνείδηση*, Αθήνα, Οδυσσέας, 1975
- Μανχάιμ Καρλ, *Ιδεολογία και ουτοπία*, Εκδόσεις Γνώση, Αθήνα, 1997.
- Merton R. K., *The sociology of science*, The University of Chicago Press, 1963.
- Narayan U., S. Harding (ed.), *Decentering the center: Philosophy for a multicultural, postcolonial, and feminist world*, Bloomington, Indiana University Press, 2000.
- Nunn N.D., «The cultural anthropology of time: A critical essay» *Annual Review of Anthropology*, 21/1992, σ. 93-123.
- Ortner Sherry B., *Anthropology and social theory: Culture, power, and the acting subject*, Durham, Duke University Press, 2006.
- Passeron J.-C., *Le raisonnement sociologique: L'espace non-poppérien du raisonnement naturel*, Παρίσι, Nathan, 1991.
- Passeron J.-C., «Statique et dynamique: Caractériser, expliquer, comprendre le changement», *Revue Européenne des Sciences Sociales*, Tome XXXVL, 110/ 1998, σσ. 199-263
- Pels D., *Unhastening science : Autonomy and reflexivity in social theory of knowledge*, Λίβερπουλ: Liverpool University Press, 2003.
- Pohlhaus G., «Knowing communities: An investigation of Harding's standpoint epistemology», *Social Epistemology*, 16(3)/ 2002, σ. 283-293.
- Quérel L., *La sociologie face à l'épreuve de l'herméneutique: Essai d'épistémologie des sciences sociales*, L'Harmattan, Παρίσι, 1999.
- Rawls A., *Epistemology and Practice: Durkheim's The Elementary Forms of Religious Life*, Cambridge University Press, 2004.
- Rosaldo M., «Χρήσεις και καταχρήσεις της ανθρωπολογίας: Σκέψεις για το φεμινισμό και τη διαπολιτισμική κατανόηση», στο Α. Μπακαλάκη (επιμ.), *Ανθρωπολογία, γυναίκες και φύλο*, Αθήνα, Αλεξάνδρεια, 1994.
- Schutz A., «Concept and theory formation in the social sciences», στο *Collected Pappers 1: The Problem of Social Reality*, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 1990, σσ. 48-66.
- Schutz A., «On multiple realities» στο *Collected Pappers 1: The Problem of Social Reality*, Dordrecht: Kluwer Academic Publishers, 1990, σσ. 207-259.
- Sedgwick Kosofsky E., *Epistemology of the closet*, University of California Press, 1990.

- Seidman S., *Contested knowledge: Social theory in the post modern era*, Οξφόρδη, Blackwell, 1998.
- Shapin S., S. Schaffer, *Leviathan and the air-pump: Hobbes, Boyle and the experimental life*, Princeton University Press, 1985.
- Smith D. E., *The conceptual practices of power: A feminist sociology of knowledge*, University of Toronto Press, 1990.
- Smith, R. *The Norton history of human sciences*, Νέα Υόρκη-Λονδίνο, Norton, 1997
- Tannoch-Bland J., «From aperspectival objectivity to strong objectivity: The quest for moral objectivity», *Hypatia*, 12(1)/1997, σ. 155-178.
- Walby S., *Gender transformations*, Routledge, 1997.
- Walby S., «Against epistemological chasms: The science question in feminism revisited», *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 26(2)/2001, σσ. 485-509.
- Βέμπερ Μ., «Η αντικειμενικότητα της κοινωνιολογικής και κοινωνικοπολιτικής γνώσεως» [1904], *Δοκίμια επί της θεωρίας των κοινωνικών επιστημών*, Τόμος Α', Αθήνα, ΕΚΚΕ, 1972.
- Williams Raymond, *Κουλτούρα και ιστορία*, μετ. Β. Αποστολίδου, Αθήνα, Γνώση, 1994.
- Winch P., *The idea of a social science and its relation to philosophy*, Λονδίνο, Routledge and Kegan Paul, 1957.

14. ΩΡΟΛΟΓΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ημέρα Διδασκαλίας Μαθήματος		Ώρα Διδασκαλίας Μαθήματος
1η προτίμηση:	Τρίτη	11.30-14-30
εναλλακτικά:		
Προδιαγραφές Αίθουσας:	Αμφιθέατρο	
Συγγράμματα	Στοιχεία Συγγράμματος	Κωδικός Ευδόξου
1	A. Γεωργούλας, <i>Κοινωνικές θεωρίες εν δράσει: Εννοιολογικός και ιδεολογικός μετασχηματισμός</i> , Αθήνα, Τόπος, 2010	8693
2	A. Γεωργούλας, <i>Πολιτικές της κοινωνικής θεωρίας: Κοινωνικές και νοητικές δομές</i> , Αθήνα, Gutenberg, 2006	31972
3		
4		